

Schriftlezing: Lucas 1: 57-79

Gemeente, zussen en broers,

Er wordt wat afgekakeld in talkshows op televisie. Elke avond gaat het over het coronavirus, over testen en vaccineren. Een viroloog, een microbioloog, een epidemioloog, een heel enkele keer een theoloog, en soms een viruswappie die loog. De hele adventsverwachting lijkt soms versmald tot de verwachting van een vaccin; het licht van Kerst is het licht aan het einde van de tunnel.

Op zich heel begrijpelijk en ik doe er ook aan mee. Maar soms verlang ik naar het zwijgen van Zacharias, die negen maanden niet kon spreken na de ontmoeting met de engel. Kan er in de stilte iets nieuws ontstaan, een nieuw inzicht, een nieuw perspectief? Een licht van gene zijde dat over je leven valt?

Mij raken altijd weer die woorden van Huub Oosterhuis uit het lied dat net werd gezongen, lied 158b, een bewerking van de lofzang van Zacharias:

Een schoot van ontferming is onze God.

Hij heeft ons gezocht en gezien

zoals de opgaande zon aan de hemel.

Nee, ik ben geen complotdenker, die denkt dat God een complot heeft gesmeed om deze aarde te teisteren met een virus. Nee, God is een schoot van ontferming, Hij heeft ons gezocht en gezien, en doet dat nog steeds. Dat houdt mij staande en gaande, ook in deze barre tijden.

Hoe was dat met Zacharias en Elisabet?

Ze zijn op hoge leeftijd gekomen en kinderloos. Als God in zijn leven inbreekt en hem een zoon belooft, is Zacharias vol ongeloof en vraagt hij om een teken. Sprakeloos, met stomheid geslagen, blijft hij achter.

Elisabet brengt een zoon ter wereld. In zijn ontferming heeft God haar gezocht en gezien. En natuurlijk moet de nieuwgeboren jongen besneden worden, op de achtste dag, zoals het in de joodse traditie is voorgeschreven. Het kind moet een naam krijgen. Elisabet wil dat hij Johannes, *God is genadig*, gaat heten.

Nou moet het toch niet gekker worden. Bejaarde mensen die een kind krijgen, en dan ook nog een naam die helemaal in de familie niet voorkomt... waar moet dat naar toe?

Johannes?? *God is genadig??* Goeie genade. Die Elisabet. Zou ze beginnen te dementeren? Toch maar even te rade gaan bij Zacharias. Nu komt het er op aan of Zacharias op dat visioen in de tempel durft te vertrouwen. Durft hij het aan om ook zijn kind aan dat visioen toe te vertrouwen? Ja, dat doet hij. Het kind zal inderdaad Johannes heten. Dit kind zal geen verrijking zijn van hun eigen leven, maar zal voor het volk de hoop aanwakkeren op een nieuwe tijd.

De erkenning van dat buitengewone maakt dat Zacharias weer kan spreken. Nu het hoge woord eruit is, krijgt hij zijn stem terug.

De geboorte van dat kind bevestigt ook weer de naam van God: Ik ben, Ik ben erbij, Ik ben er voor jou.... God die beloofde er te zullen zijn en die er was toen zijn volk bevrijd moest worden uit de slavernij in Egypte. Het juk van de Romeinse bezetting maakte het hard nodig dat die God er ook nu zou zijn voor zijn volk. De geboorte van een kind, nog wel uit ouders, die er eigenlijk te oud voor waren, maakt dat het vertrouwen opnieuw bevestigd wordt. Geen wonder dat mensen zich afvroegen: Hoe zal het verdergaan met dit kind? Ze konden weer gaan geloven aan de komst van die nieuwe aarde, waar geen angst en verdrukking meer zal zijn. Dit verhaal vertelt ons dat ook wij daar weer in mogen gaan geloven. In een nieuwe tijd, een nieuwe wereld.

Misschien voel je je moedeloos, wanhopig, terneergeslagen, in weer een nieuwe lockdown, zoveel wordt je uit handen geslagen. Maar er is die vaste grond van Gods goedheid en Gods trouw, ook al ben je de verbinding misschien kwijt. Als je niet opgeeft, maar blijft zoeken, blijft bidden, zoals Zacharias in de tempel, ondanks zijn verdriet en teleurstelling, dan kan het gebeuren dat je ontdekt dat je niet alleen zelf zoekt, maar dat je bovenal gezocht wordt. Dat er vanaf de overzijde een hand naar je wordt uitgestoken. Dat er een schoot van ontferming is, die je zoekt en ziet. Dat de zon opgaat en het weer licht wordt in je leven.

De coronapandemie legt ons beperkingen op: we kunnen met Kerst niet in de kerk bij elkaar komen, niet samen zingen, ook thuis maar met maximaal drie gasten kerst vieren. Maar het virus kan niet verhinderen dat het Kerst wordt; dat gaat door, hoe dan ook. Zoals twintig eeuwen geleden de Romeinse bezetting en alle ellende en verdriet niet konden verhinderen dat de messias werd geboren. God blijft zijn ontferming, zijn barmhartigheid en liefde, aanbieden. Hij heeft ons gezocht en gezien en Hij zal ons blijven zoeken en zien.

Zacharias werd vervuld van de heilige Geest en profeteerde: de Heer hééft bevrijd, de Heer zál bevrijden. Hij kon het niet beter zeggen dan in een lied. Over de zaken van het geloof kun je vaak ook beter zingen dan spreken. Geen andere Heer is er voor deze priester dan de God van Israël. Want het volk Israël wordt bevrijd van zijn vijanden. Het kind dat zojuist geboren is, is daarvan het teken. Opnieuw kan een profeet in Israël opstaan, opnieuw zal een gezalfde bevrijder, een messias, op kunnen staan. In het Grieks heet zo'n gezalfde de Christus en later zal Jezus van Nazaret met deze titel worden aangesproken.

Die belofte van een volk dat in vrijheid en vrede in een goed land zal wonen, werd al aan Abraham gedaan. Als in een psalm herhaalt Zacharias de oude beloften – de lange voortgaande lijn van Gods trouw de geschiedenis door – en wij allen zullen tot onze bestemming komen: *we zullen zonder angst God dienen, toegewijd en oprecht, altijd levend in zijn nabijheid.*

Zacharias laat merken dat Gods beloften voor hem op die dag vervuld zijn. Want zijn zoon zal genoemd worden *profeet van de Allerhoogste*. Zo was het gezegd in het visioen dat Zacharias in de tempel had gekregen. Nu hebben we wel meer visioenen, we denken wel meer aan een aarde zoals die zou moeten kunnen zijn, een wereld zonder voedselcrisis, zonder oorlogen, zonder aanslagen, zonder bedreiging van het klimaat, zonder honger en ziekten, zonder seksueel misbruik, zonder leed en ellende voor eenvoudige mensen. Een wereld waar iedereen mee kan doen en niemand wordt uitgesloten op grond van geloof, seksuele voorkeur, afkomst, of wat dan ook.

Maar is zo'n visioen louter een dagdroom, een droom die vervliegt met de wolken aan de hemel, of durven wij het aan met die droom? Durven wij ons aan dat visioen toe te vertrouwen?

Dat vraagt om omkeer. Behalve dat God zich om zijn volk heeft bekommerd en als geschenk verlossing heeft meegebracht, zingt Zacharias dat ook wij zullen omkeren. Zijn zoon Johannes de Doper zal de profeet zijn van de bekering, van de ommekeer. *Hij zal voor de Heer uitgaan om de weg voor hem gereed te maken, zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.* De terugweg naar Gods bedoelingen.

Wanneer we over enkele dagen het Kerstfeest gaan vieren, dan keert de wereld niet plotseling om.

Een paar weken geleden stond er in 'Trouw' een gesprek tussen Alain Verheij en Matthias Smalbrugge dat over zulke vragen ging. Velen zien advent als het aftellen naar Kerst, met adventskalenders en adventskaarsen. Eindelijk komt dan het feest van het licht. Maar Kerst is niet de oplossing van advent. Smalbrugge schrijft: 'God levert geen Messias die het even opknapt. Wat de Messias doet is: mens worden en temidden van het lijden een zinvol leven leiden. Dat is de uitnodiging van het leven van Jezus. Niet aan het lijden ontsnappen, maar in dat lijden zin vinden.'

God is diep afgedaald in onze *shit*, om met ons te zijn, in de duisternis, in de schaduw van de dood. Is er een weg van vrede te gaan, in alles wat ons overkomt? Vrede met God, vrede met anderen, vrede met jezelf. Soms kun je duidelijke stappen zetten, maar soms kun je het alleen maar uithouden, als er weinig uitzicht is. In het vertrouwen dat we gezocht en gezien zijn, in duisternis en schaduw van dood, dat we er niet alleen voor staan en dat de duisternis het licht niet zal overwinnen. We geven het niet op, omdat we weten van de vaste grond van Gods trouw de eeuwen door. Er is ook altijd een nieuw begin mogelijk. Zacharias zingt dat Johannes zijn volk bekend zal maken met hun redding door de vergeving van hun zonden. We worden niet vastgepind op wat we over onszelf hebben afgeroepen.

Misschien kunnen we dit jaar wel heel authentiek Kerst vieren. In het voetspoor van Johannes – God is genadig -, die, toe hij volwassen was geworden, zich terugtrok uit de drukke wereld, weg van vermaak en luxe, in een zelf opgelegde quarantaine. Hij leefde in de woestijn van sprinkhanen en wilde honing. Hij riep zijn volksgenoten op tot een andere levensstijl, meer in overeenstemming met de messias, wiens weg hij gereed maakte.

'Elk nadeel heb z'n voordeel' zou die andere 'verlosser' twintig eeuwen later zeggen.

Amen.